

bevacizumab en ranibizumab anderzijds. Of ze ook bestaan tussen bevacizumab en ranibizumab, is onderwerp van in de inleiding genoemd onderzoek.

Verder is in dit artikel niet nader ingegaan op de juridische aspecten en voorwaarden met betrekking tot bijvoorbeeld wetenschappelijk bewijs, de aanwezigheid van protocollen of standaarden bij de beroepsgroep en *informed consent* verbonden aan off-label-gebruik en de vraag of het gebruik van bevacizumab hieraan voldoet.

Dit onderzoek is financieel ondersteund door Pfizer, Capelle aan den IJssel.

LITERATUUR

- 1 Fung A, Rosenfeld PJ, Reichel E. The International Intravitreal Bevacizumab Safety Survey: using the internet to assess drug safety worldwide. *Br J Ophthalmol*. 2006;90(11):1344-9.
- 2 Witjes BCM, Vingerling JR, Knoester PD, et al. Erasmus MC kiest voor off-label toepassing bevacizumab. *Pharm Weekbl*. 2006;42:1328-9.
- 3 Studie werking medicijnen bij maculadegeneratie. <http://www.azm.nl/hetazm/nieuws/blindenslechtziend>. Geraadpleegd 20 december 2007.
- 4 Gragoudas ES, Adamis AP, Cunningham ET Jr, et al. Pegaptanib for neovascular age-related macular degeneration. *N Engl J Med*. 2004;351(27):2805-16.
- 5 Rosenfeld PJ, Rich RM, Lalwani GA. Ranibizumab: phase III clinical trial results. *Ophthalmol Clin North Am*. 2006;19(3):361-72.
- 6 Rosenfeld PJ, Brown DM, Heier JS, et al. Ranibizumab for neovascular age-related macular degeneration. *N Engl J Med*. 2006;355(14):1419-31.
- 7 AMC gaat Avastin en Lucentis vergelijken bij behandeling maculadegeneratie. <http://www.amc.nl/index.cfm?sid=221&contentitemid=167&itemid=95>. Geraadpleegd 19 december 2007.
- 8 Patiëntfolder: Macula degeneratie (netvliesveroudering). Deventer: Deventer Ziekenhuis; 2007.
- 9 Knepper S. Uithongeren in het oog. *AMC Mag*. 2006(1).
- 10 Rosenfeld PJ. Intravitreal avastin: the low cost alternative to lucentis? *Am J Ophthalmol*. 2006;142(1):141-3.
- 11 Steinbrook R. The price of sight. Ranibizumab, bevacizumab, and the treatment of macular degeneration. *N Engl J Med*. 2006;355(14):1409-12.
- 12 Avery RL, Pieramici DJ, Rabena MP, et al. Intravitreal bevacizumab (Avastin) for neovascular age-related macular degeneration. *Ophthalmology*. 2006;113(3):363-72.
- 13 Vermes A, Witjes BC. Protocol bereiding bevacizumab voor intravitreale injectie bij maculadegeneratie. Rotterdam: Erasmus MC; 2007.
- 14 Oostenbrink J, Koopmanschap M, Rutten F. Handleiding voor kostenonderzoek. Methoden en standaard kostprijzen voor economische evaluaties in de gezondheidszorg. Amstelveen: College voor zorgverzekeringen; 2004.
- 15 CAO Ziekenhuizen 2006-2008. Utrecht: Nederlandse Vereniging van Ziekenhuizen; 2006.
- 16 Kostenprognose gebruik pegaptanib (Macugen). Amstelveen: College voor zorgverzekeringen; 2006.
- 17 Beleidsregel dure geneesmiddelen in ziekenhuizen. Nederlandse Zorgautoriteit; 2006.

NEDERLANDS FARMACEUTISCH ONDERZOEK IN DE INTERNATIONALE LITERATUUR

Kosteneffectiviteit van hepatitis-B-vaccinatie

Maarten Postma

Kretzschmar en De Wit beschrijven in een korte bijdrage een wiskundig model voor de epidemiologische effecten en de kosten-effectiviteit van universele hepatitis-B-vaccinatie in Nederland. Het model is uitgebreid beschreven in eerdere artikelen en rapporten. Anders dan veel andere Europese landen en afwijkend van het WHO-advies, heeft Nederland het hepatitis-B-vaccin niet opgenomen in het Rijksvaccinatieprogramma; in Nederland bestaan uitsluitend vaccinatieprogramma's voor zuigelingen van HBsAg-positieve moeders. Universele vaccinatie werd voorheen altijd als niet kosteneffectief beoordeeld; de kosten zouden in de orde van € 100.000 per QALY zijn. Enkele recente ontwikkelingen hebben echter universele vaccinatie mogelijk veel aantrekkelijker gemaakt. Met name is de prijs van het

vaccin sterk gedaald, is een combinatievaccin met difterie, kinkhoest, tetanus, polio en *Haemophilus influenzae* B beschikbaar en is de disconteringsvoet voor QALY's verlaagd van 4% naar 1,5%. De auteurs suggereren dat door deze veranderingen de kosteneffectiviteit van universele vaccinatie beneden € 20.000 per QALY komt, zowel voor het vaccineren van zuigelingen als voor het vaccineren van 12-jarigen. De Gezondheidsraad beraadt zich momenteel over een nieuw advies inzake universele hepatitis-B-vaccinatie in Nederland.

Kretzschmar M, de Wit A. Universal hepatitis B vaccination. *Lancet Infect Dis*. 2008;8(2):85-7.